

Türkiye’de Armoni Alanında Yazılmış Lisansüstü Tezler Üzerine Bir İçerik Analizi

Peyruze Rana Çetinkaya^{a,b}

Özet

Besteci, yorumcu, şef ya da müzik eğitimcisi olması fark etmeksizin, her müzik insanının kendi kullanım alanı yönünde bilmesi gereken bir anlayış olan armoni, gerek kuramsal, gerek uygulamalı, gerekse eğitsel boyutlarıyla akademik çalışmalara konu olmaktadır. Lisansüstü tezler de bu akademik çalışmaların ve Türkiye’de armoni alanına ilişkin alanyazının önemli bir kısmını oluşturmaktadır. Bu alanla ilgilenen araştırmacılara bir fikir havuzu oluşturmayı ve konuya ilişkin gelecek çalışmalara kaynaklık etmeyi amaçlayan bu çalışmada, 1989-2022 yılları arasında tamamlanmış olan toplam 63 lisansüstü tez, çeşitli değişkenler doğrultusunda içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. Veri çözümleme aşamasında frekans (f) ve yüzde (%) dağılımları tablolatırılmıştır. Araştırma sonuçları, armoni alanında yazılmış tezlerin önemli çoğunluğunun yüksek lisans tezi olduğunu, en çok tezin 2019 yılında tamamlandığını, üniversiteler arasında en çok tezin Gazi Üniversitesinde, enstitüler arasında ise en çok sosyal bilimler enstitülerinde yürütüldüğünü, en çok tercih edilen araştırma konusunun armoni eğitimi olduğunu, tezlerde çoğunlukla nitel araştırma yöntemlerinin kullanıldığını, veri toplama aracı olarak en çok dokümanlara başvurulduğunu ve veri analiz yöntemi olarak en çok doküman analizi kullanıldığını göstermiştir.

Anahtar Kelimeler

Armoni
Lisansüstü Armoni Tezleri
İçerik Analizi
Müzik Tezleri

Makale Hakkında

Geliş Tarihi: 08.03.2023
Yayın Tarihi: 28.12.2023
Doi: 10.18026/cbayarsos.1262282

A Content Analysis on Postgraduate Theses in the Field of Harmony in Turkey

Abstract

Harmony, which is a concept that every music person should know in the direction of his/her field of use, is the subject of academic studies with its theoretical, practical and educational dimensions. Postgraduate theses also constitute an important part of these academic studies. This research aims to examine postgraduate theses written in Turkey, in the field of harmony. The sample of this research is a total of 63 postgraduate theses completed between 1989-2022. This research is qualitative research and the data analysis method is document analysis. The results of the research indicated that the majority of the theses, written in the field of harmony, were at master's degree. 2019 was the year in which the most research was completed. Most of the theses were completed at Gazi University and institutes of Social Sciences. The most preferred research subject is the field of harmony education. Qualitative research methods were used mostly. The most used data collection tool is documents and the most used data analysis method is document analysis.

Keywords

Harmony
Postgraduate Harmony Theses
Content Analysis
Music Theses

About Article

Received: 08.03.2023
Published: 28.12.2023
Doi: 10.18026/cbayarsos.1262282

^a İletişim Yazarı: peyruze.rana@gmail.com

^b Dr. Arş. Gör. , Dokuz Eylül Üniversitesi/ Buca Eğitim Fakültesi, 0000-0003-1585-1556.

Giriş

Sorgulamayla başlayan, gerçeği arayan ve olguları açıklama çabası içindeki sistematik bir süreç olan bilim, bilimsel araştırmalarla varlık bulur. Bilimsel araştırmalar, belli bir yöntem üzerine inşa edilen, belli bir alana ilişkin bir problem ya da gereksinimden yola çıkarak çözüm ya da öneri getirmeyi hedefleyen ve verilere dayanan incelemeler ve etkinliklerdir. Bu bilimsel çabalar ve ulaştıkları sonuçlar, söz konusu alana ilişkin gelişim, değişim ve dönüşümlere kaynaklık eder, ışık tutar. Lisansüstü eğitimin, bilim insanlarının yetişmesindeki en önemli unsurlardan biri olduğu düşünülmektedir (Karaman ve Bakırcı, 2010, s. 95). Bilimsel araştırma çabasının ve araştırmacı yaklaşımının, lisansüstü eğitim sürecinde şekillendiği söylenebilir. Belli bir alanda bilimsel olarak uzmanlaşmaya yönelik bir süreç olan lisansüstü eğitim, sorgulayan, araştıran ve üreten bilim insanları yetiştirme amacı taşır.

Lisansüstü tezlerin bir disiplinin büyüyerek gelişim göstermesinde önemli bir rolü bulunmaktadır (Evrekli, İnel, Deniz ve Balım, 2011, s. 208). Bu bakımdan yüksek lisans ve doktora düzeyindeki tezlerin eğitim açısından büyük bir öneme sahip olduğu düşünülmektedir. Yüksek lisans ve doktora düzeyinde yapılan tez çalışmaları lisansüstü eğitimdeki çalışmalar hakkında bilgi sahibi olmamızı sağlamasının yanında ileriye dönük olarak yapılacak çalışmalara da ışık tutmaktadır. Lee, Wu ve Tsai (2009) alandaki güncel durumun ne olduğu ve yapılan araştırmaların eğilimlerinin belirlenmesinin, alandaki araştırmacıların akademik hayatları için yararlı olduğunu belirtmişlerdir (s.1999).

Müzik alanı özelinde bakıldığında yüksek lisans, doktora ve sanatta yeterlik düzeyinde hazırlanan bilimsel çıktılar olan lisansüstü tezlerin, farklı misyondaki kurumlarda farklı çalışma alanlarında ve farklı amaçlarla yürütülmekte olduğu söylenebilir. Eğitim fakültelerine bağlı olan müzik eğitimi anabilim dallarının tezli yüksek lisans ve doktora programlarında, müzik öğretmeni yetiştirme misyonu çerçevesinde ağırlıklı olarak eğitim alanında ve eğitsel alt boyutlarda çalışmalar yapmaya yönelim söz konusudur. Yorumculuk, bestecilik, şeflik ve çalgı bakım/onarım gibi alanlarda mesleki eğitim veren ve genellikle güzel sanatlar fakültelerine ya da üniversite rektörlüklerine bağlı kurumlar olan konservatuarların tezli yüksek lisans ve sanatta yeterlik programlarındaki çalışmalar ise genellikle eser/etüt çözümleme, belli bir konu ya da alandaki tarihsel/dönemsel gelişimi inceleme, çalgı alanında yapısal incelemeler yapma gibi yönelimler taşır. Güzel sanatlar fakültelerine bağlı olan müzik ve müzikoloji bölümlerindeki lisansüstü programlarda ise, müziğin kültürel, bilimsel ve teknik yönüne ve yorum, bestecilik gibi alanlarına ilişkin çalışmalara ağırlık verilmektedir.

Pek çok bilimsel ve sanatsal alanda olduğu gibi müzik alanında da lisansüstü araştırmaların incelendiği çalışmalara sıkça rastlanmaktadır. Özellikle son yıllarda yayınlanmış çalışmalardan bazı örnekler verilebilir: Sonsel (2018), viyola üzerine 1994-2017 yılları arasında tamamlanmış lisansüstü tezleri; Yüksel ve Güçlü (2021), klarinet alanında 1993-2017 yılları arasında tamamlanmış lisansüstü tezleri; Babacan (2021), piyano alanında 1995-2017 yılları arasında tamamlanmış lisansüstü tezleri; Soyca (2021) 2010-2020 yılları arasında flüt alanında ve Gençel Ataman (2019) müzik öğretmenliği bilim dallarında flüt alanında ve 1987-2018 yılları arasında yürütülen lisansüstü tezleri; Öztutgan (2020), gitar alanında 1986-2015 yılları arasında, Can ve Günenç (2019) ise 1986-2019 yılları arasında tamamlanmış

lisansüstü tezleri; Birel ve Qader (2017), kontrbas konusunda 2002-2017 yılları arasında tamamlanmış lisansüstü tezleri; Babaç ve Köse (2018), koro alanında 2011-2018 yılları arasında tamamlanmış lisansüstü tezleri; Doğan ve Akman (2019), matematik-müzik ilişkisini ele alan, 2010-2018 yılları arasında tamamlanmış araştırma makalelerini ve lisansüstü tezleri; Şen (2021), müzik alanı dışındaki programlarda müzikle ilgili yapılan ve 2015-2020 yılları arasında tamamlanmış lisansüstü tezleri; Aksoy ve Göklen (2022), müzik eğitimi ve psikoloji ortak alanında 1995-2019 yılları arasında tamamlanmış lisansüstü tezleri; Aydınlı Gürler (2021), müzik öğretmenliği alanında 2010-2020 yılları arasında tamamlanmış lisansüstü tezleri; Delikara (2019) müzik teknolojileri alanında 1996-2018 yılları arasında tamamlanmış lisansüstü tezleri; Akıncı (2018), ses eğitimi alanında yazılmış lisansüstü tezleri; Geboloğlu (2019), klasik Türk müziği bestecileri ile ilgili yapılmış ve 1989-2018 yılları arasında tamamlanmış lisansüstü tezleri; Üstün (2020), üflemeli çalgılar alanında 1991-2019 yılları arasında tamamlanmış lisansüstü tezleri; Can ve Akbal (2021), müzik performans kaygısı üzerine 2006-2020 yılları arasında tamamlanmış lisansüstü tezleri; Orhan ve Çaydere (2021), uzaktan eğitimde müzik alanında 2017-2021 yılları arasında tamamlanmış lisansüstü tezleri çeşitli parametreler açısından incelemiştirlerdir. Müzik alanında yapılmış bu lisansüstü tez inceleme çalışmalarına ilişkin örnekler çoğaltılabilir, ancak armoni alanında böyle bir bilimsel araştırmaya rastlanmamıştır.

Alanyazındaki pek çok önemli kaynakta ritim ve melodi ile birlikte müziği oluşturan temel unsurlardan olan armoni, en genel tanımıyla müzikte uyum bilgisidir. İlerici (1974), armoniyi bir sanat ve bilim dalı olarak tanımlar ve seslerin bir aile halinde kullanımının, uygu bağlantılarının ve görevlerinin öğretisi olarak betimler. Her ne kadar “uyum bilgisi” olarak özümsemiş olsa da, armoni teknik olarak hem uyumu hem de uyumsuzluğu barındıran çok daha geniş kapsamlı bir kavramdır (Howell, 2018, s. 47). Uyguların türlerini, oluşumlarını ve bağlantılarını öğreten, çoksesli bir müzikal akışın yönünü belirleyen, müzikal dönem ve stil özelliklerine göre ya da bestecilerin ve kuramcılarının yaklaşımlarına göre farklılıklar gösteren ve farklı isimler alabilen, ancak her şekilde müziğin temelini oluşturan bir kurallar bütünüdür. Tek bir sesin kendi başına bir ezgi olamaması gibi, yalnızca bir akor da armoni oluşmasına yetmez. Müzik harekettir; tonal hareket ezgiyi, uygusal hareket armoniyi oluşturur (Whitney, 1980, s. 38).

Armoni, müziğin üzerinde yükseldiği temeli oluşturan bir sistemdir. Müziğe ilişkin her meslek grubu için önem taşıyan (Sevgi, 2005), farklı yaklaşımlar barındıran, hem kuramsal hem de uygulamalı bir öğrenme alanıdır. Diğer tüm müziksel yetilerin ve alanların da vazgeçilmez destekleyicisi konumundadır. Besteci, yorumcu, şef ya da müzik eğitimcisi olması fark etmeksizin, her müzik insanının kendi kullanım alanı yönünde bilmesi gereken bir anlayış olan armoniyi kullanmak, Yi ve Goldsmith'in (2007) söylemiyle, müziği renkli ve zengin kılar.

Hem bir bilim dalı, hem de sanat alanı olarak bir kesişim noktası (Sevgi, 2005, s. 200) olan armoni, kuramsal, uygulamalı ve eğitsel yönüyle pek çok akademik çalışmanın da odak noktası olmuştur ve olmaktadır. Eser çözümlene çalışmaları, deneysel araştırmalar, disiplinlerarası çalışmalar ve müzik eğitimi içinde armoni eğitimine ilişkin araştırmalar bunlardan bazılarıdır. Akademik çalışmaların önemli kısmını oluşturan ve odağındaki konuya ilişkin detaylı ve derinlemesine bir bilimsel içerik taşıyan lisansüstü tez çalışmaları, bilimsel bilgi üretmek, yeni yöntemler sunmak, belli bir konudaki soru ve sorunlara yanıt ve

çözüm aramak gibi amaçlar taşır. Buna ek olarak bir inceleme, değerlendirme ve onaylama sürecinden geçtikleri için de yürütüldükleri alana önemli katkılar sunan lisansüstü tez çalışmaları, bir disiplinin gelişebilmesinde de büyük rol oynar (Evrekli vd., 2011, s. 208). Bu çalışmaların bir diğer önemli katkısı da, güncel gelişmeler ve uygulamalar, alandaki aksaklıklar, eksiklikler ve çözüm önerileri konusunda araştırmacılara destek sağlamalarıdır (İbret ve Yılmaz, 2019, s. 435). Lisansüstü tez çalışmalarının analiz edilmesi ise, ilgili konuya ya da alana ilişkin genel tablonun ortaya konmasında ve derinlemesine bilgi edinilmesinde yarar sağlar. Bunun yanında hangi konuların daha çok ele alınma eğiliminde olduğu ve hangi yeni araştırmalara gereksinim duyulabileceğinin de ortaya konulmasına yardımcı olur. Falkingham ve Reeves (1998), içerik analizinin belli bir alandaki alanyazının değerlendirilmesine yardımcı olduğunu ve alanda yapılacak yeni çalışmaların izlemsel değerlendirmesine de ayrı bir katkı getireceğini belirtmişlerdir (s. 97).

Bu araştırmada da, armoni alanında Türkiye’de yapılmış lisansüstü tezlerin farklı değişkenler doğrultusunda analizinin yapılması, ilgili alanda yapılacak olan çalışmalar için bir fikir havuzu oluşturulması, genel araştırma eğilimlerinin ortaya konması ve armoni alanındaki genel akademik görünümün ele alınması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda şu alt problemlere yanıt aranmıştır:

- 1) Armoni alanında yapılmış lisansüstü tezlerin türlerine göre dağılımı nasıldır?
- 2) Armoni alanında yapılmış lisansüstü tezlerin yazıldıkları yıllara göre dağılımı nasıldır?
- 3) Armoni alanında yapılmış lisansüstü tezlerin yürütüldükleri üniversite ve enstitülere göre dağılımı nasıldır?
- 4) Armoni alanında yapılmış lisansüstü tezlerin konularına göre dağılımı nasıldır?
- 5) Armoni alanında yapılmış lisansüstü tezlerin araştırma yöntemlerine göre dağılımı nasıldır?
- 6) Armoni alanında yapılmış lisansüstü tezlerin veri toplama araçlarına göre dağılımı nasıldır?
- 7) Armoni alanında yapılmış lisansüstü tezlerin veri analiz yöntemlerine göre dağılımı nasıldır?
- 8) Armoni alanında yapılmış lisansüstü tezlerin araştırma sonuçları nelerdir?

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın desenine, örneklemine, veri toplama sürecine ve ulaşılan verilerin çözümlemesine ilişkin bilgiler yer almaktadır.

Araştırmanın Modeli

Müzikte armoni alanında yapılmış lisansüstü tezlerin incelendiği bu araştırmada, nitel veri analiz yöntemlerinden biri olan doküman analizi kullanılmıştır. Nitel doküman analizi (Qualitative Document Analysis), yazılı materyal içeriklerinin titiz ve sistematik biçimde çözümlenmesine dayanan bir araştırma yöntemidir (Wach & Ward, 2013). Buradaki analitik

süreç, belgelerde yer alan verilerin bulunmasını, seçilmesini, anlamlandırılmasını ve sentezlenmesini gerektirir. Doküman analizinde, ardından gelen içerik analizi yoluyla ana temalar, kategoriler, örnekler vb. halinde düzenlenen veriler sunulur (Bowen, 2009, s. 28; Labuschagne, 2003, s. 101).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi veritabanında arşivlenen, başlığında “armoni” kelimesi bulunan, ilk olarak 1989 yılına tarihlenen ve bu tarihten 2022 yılı Aralık ayına kadar yazılmış olan 95 lisansüstü tez oluşturmaktadır. Araştırmaya dahil edilecek tezler için araştırmacı tarafından seçim ölçütleri belirlenmiş, müzikal armoni ile ilintili olan ve erişime açık araştırmalar seçilmiştir. Ölçüt örnekleme olarak kabul edilebilecek bu örneklem seçim yönteminde, önceden belirlenmiş bazı ölçütlerin karşılanması söz konusudur. Bu ölçütler araştırmacı tarafından oluşturulabileceği gibi hazır bir ölçüt listesi kullanılarak da belirlenebilir (Yıldırım ve Şimşek, 2021, s. 120).

Araştırmada ilk olarak Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi veritabanında “armoni” anahtar kelimesiyle tarama yapılmış ve bu doğrultuda 1989-2022 yılları arasında tamamlanmış 95 lisansüstü teze ulaşılmıştır. Bu tezlerden alan dışı olanlar (f=16) ve erişime kapalı olanlar (f=16) araştırma dışı bırakılmış ve incelemeler araştırmanın örneklemini oluşturan 63 tez üzerinden yapılmıştır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırma verilerinin toplanması için araştırmacı tarafından alanyazındaki benzer çalışmalardan yola çıkılarak ve özellikle Göktaş, Küçük, Aydemir, Telli, Arpacık, Yıldırım, ve Reisoğlu (2012) tarafından geliştirilmiş, geçerlik ve güvenilirliği sağlanmış olan “Yayın Sınıflama Formu”ndan yararlanılarak oluşturulan “Tez Sınıflandırma Formu” kullanılmıştır. Formun içerik geçerliliğinin sağlanması adına 2 alan uzmanından görüş alınmış, görüşler doğrultusunda gerekli düzenlemeler yapılmış ve form son haline getirilmiştir.

Araştırma örneklemini oluşturan 63 lisansüstü teze, Tez Sınıflandırma Formu aracılığıyla içerik analizi uygulanmıştır. Krippendorff’un (2004) tanımlamasıyla içerik analizi, metinler ve diğer anlamlı materyallerden tekrarlanabilir ve geçerli çıkarımlarda bulunmak için kullanılan, yeni anlayışlar sağlayan ve araştırmacıya belirli olguları anlama olanağı sunan bilimsel bir araştırma tekniğidir (s.18). Doküman analizinin gerektirdiği tematik analiz, verilerde var olan örüntüyü tanımaya yarar ve ulaşılan temalar analiz kategorisi haline gelir; ki bu da içerik analizinden yararlanmak anlamına gelir (Kıral, 2020, s. 181).

Bu araştırmada da lisansüstü tezler türlerine, tamamlandıkları yıllara, yürütüldükleri üniversite ve enstitülere, kullanılan araştırma yöntemlerine, veri toplama araçlarına ve veri analiz yöntemlerine göre sınıflandırılmıştır. Elde edilen verilerin çözümlenmesinde betimsel istatistik tekniklerinden frekans ve yüzde dağılımları kullanılmış ve bulgular ilgili tablolar aracılığıyla sunulmuştur.

Geçerlik ve Güvenirlik

Çalışmanın iç geçerliğini sağlamak için, lisansüstü tezlerden araştırma problemleri doğrultusunda ulaşılan bulgular, rakamlarla ve oranlarla verildikten sonra gerçekliği yansıtacak şekilde, tarafsızca yorumlanmıştır. Bulgular arasındaki tutarlılığı sağlamak amacıyla gerekli kontroller yapılmış, kategoriler arasında bağlantılar göz önünde bulundurularak değerlendirme yapılmıştır. Dış geçerliğin sağlanması için problem durumu ile sonuçlar arasında tutarlılık gözetilmiş, araştırma örnekleme ve bulgular benzer ortamlarda tekrarlanabilir açıklıkta sunulmuştur.

Araştırmanın güvenilirliğini sağlamak içinse, problem durumu, yöntem, veri toplama süreci ve analiz yöntemi ayrıntılı biçimde açıklanmış, analiz sürecinde kategorize edilen veriler, listeler halinde 1 alan uzmanının görüşüne sunulmuştur. Kodlayıcılar arasındaki görüş birliği ve ayrılığı sayısal olarak belirlenmiş ve ardından Miles ve Huberman’ın (1994) önerdiği güvenilirlik formülü [$\text{güvenirlik} = \frac{\text{görüş birliği}}{(\text{görüş birliği} + \text{görüş ayrılığı})} \times 100$] aracılığıyla kodlayıcılar arasında görüş birliği %92 olarak hesaplanmıştır [$58 / (58 + 5) \times 100$]. Bu uzlaşmanın, kodlama şemasının boyutuna bağlı olarak %90 seviyesinde olmasının beklendiği (Miles & Huberman, 1994, s. 64) bilgisinden hareketle, araştırma güvenirliliğinin istenilen düzeyde olduğu söylenebilir.

Etik Kurallara Uygunluk

Bu çalışmada, veri toplama aracının hazırlanması, veri toplama süreci, örneklemin belirlenmesi ve örnekleme yapılması, veri analizi, bulguların yorumlanması ve sonuçlar olmak üzere tüm aşamalarda, Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesinde belirtilen ilkelere ve kurallarına uygunluk gözetilmiş ve araştırmacının bağlı bulunduğu kurumdan Etik Kurul Onay Belgesi alınmıştır.

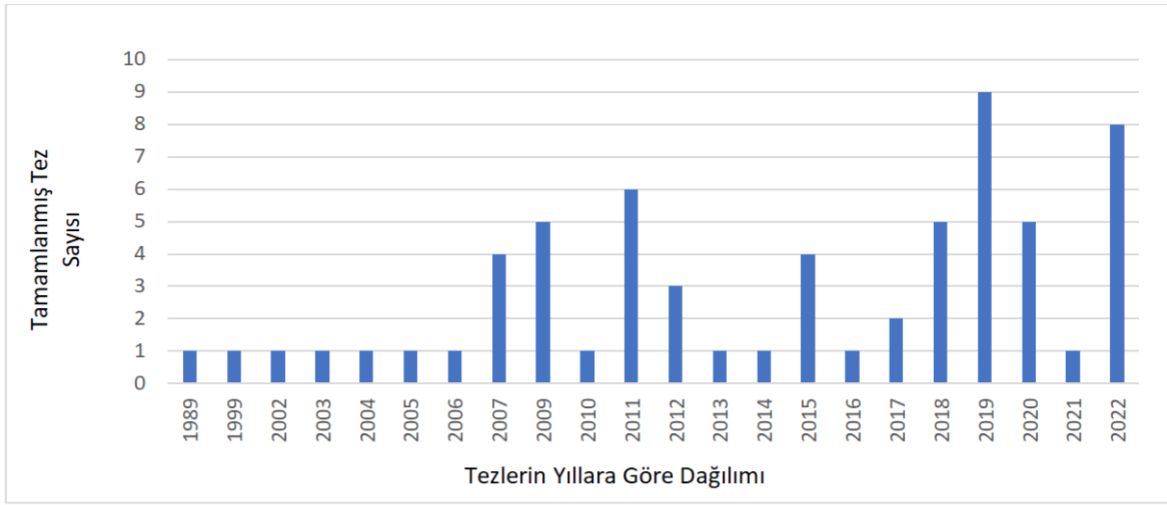
Bulgular

Bu bölümde, armoni alanında 1989-2022 yılları arasında tamamlanmış, Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Dokümantasyon Merkezinde arşivlenen lisansüstü tezlerden elde edilen bulgu ve yorumlar yer almaktadır.

Tablo 1. Armoni Alanında Yazılmış Lisansüstü Tez Türleri

Tez Türü	Yüksek Lisans		Doktora		Sanatta Yeterlik		Toplam	
	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%
	47	74,60	14	22,22	2	3,17	63	100

Tablo 1’de görüldüğü gibi, YÖK veri tabanında armoni alanında kayıtlı olan ve erişime açık tezlerin %74,60’ı yüksek lisans, %22,22’si doktora ve %3,17’si sanatta yeterlik tezidir. Buradan hareketle, alana ilişkin lisansüstü çalışmaların büyük oranda yüksek lisans düzeyinde yapıldığı söylenebilir.

Şekil 1. Armoni alanında yazılmış lisansüstü tezlerin tamamlandıkları yıllara göre dağılımları

Şekil 1’de, armoni alanında yazılmış tezlerin 1989-2022 yılları arasında kayıtladığı, en çok lisansüstü tezin 2019 yılında tamamlandığı ve bunu 2022 yılının takip ettiği görülmektedir. 2007 yılına kadar sayıca durağanlık söz konusudur ve 2009 yılına kadar bu alanda hiç tez yazılmamış bazı yıllar olduğu anlaşılmaktadır. 2009 yılı itibariyle her yıl, alana ilişkin en az 1 tezin tamamlandığı görülmektedir.

Tablo 2. Armoni Alanında Yazılmış Lisansüstü Tezlerin Yürütüldükleri Üniversitelere Göre Dağılımları

Üniversite	Yüksek Lisans		Doktora		Sanatta Yeterlik		Toplam	
	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%
Ankara Üniversitesi	-	-	1	1,58	-	-	1	1,58
Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi	1	1,58	-	-	-	-	1	1,58
Atatürk Üniversitesi	2	3,17	-	-	-	-	2	3,17
Başkent Üniversitesi	2	3,17	-	-	-	-	2	3,17
Cumhuriyet Üniversitesi	1	1,58	-	-	-	-	1	1,58
Dokuz Eylül Üniversitesi	3	4,76	2	3,17	-	-	5	7,93
Erciyes Üniversitesi	1	1,58	-	-	-	-	1	1,58
Fırat Üniversitesi	1	1,58	-	-	-	-	1	1,58
Gazi Üniversitesi	4	6,34	3	4,76	-	-	7	11,11

Türkiye’de Armoni Alanında Yazılmış Lisansüstü Tezler Üzerine Bir İçerik Analizi

Hacettepe Üniversitesi	2	3,17	-	-	-	-	2	3,17
Haliç Üniversitesi	1	1,58	-	-	-	-	1	1,58
İnönü Üniversitesi	2	3,17	2	3,17	-	-	4	6,34
İstanbul Okan Üniversitesi	1	1,58	-	-	-	-	1	1,58
İstanbul Teknik Üniversitesi	1	1,58	2	3,17	-	-	3	4,76
İstanbul Üniversitesi	3	4,76	-	-	2	3,17	5	7,93
Karadeniz Teknik Üniversitesi	2	3,17	-	-	-	-	2	3,17
Kocaeli Üniversitesi	1	1,58	-	-	-	-	1	1,58
Marmara Üniversitesi	1	1,58	2	3,17	-	-	3	4,76
Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi	3	6,34	-	-	-	-	3	6,34
Necmettin Erbakan Üniversitesi	1	1,58	-	-	-	-	1	1,58
Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi	1	1,58	-	-	-	-	1	1,58
Orta Doğu Teknik Üniversitesi	-	-	1	1,58	-	-	1	1,58
Ondokuz Mayıs Üniversitesi	2	3,17	-	-	-	-	2	3,17
Ordu Üniversitesi	2	3,17	-	-	-	-	2	3,17
Pamukkale Üniversitesi	1	1,58	-	-	-	-	1	1,58
Selçuk Üniversitesi	-	-	1	1,58	-	-	1	1,58
Trakya Üniversitesi	4	6,34	-	-	-	-	4	6,34
Uludağ Üniversitesi	1	1,58	-	-	-	-	1	1,58
Yıldız Teknik Üniversitesi	2	3,17	-	-	-	-	2	3,17
Yüzüncü Yıl Üniversitesi	1	1,58	-	-	-	-	1	1,58
Toplam	47	74,60	14	22,22	2	3,17	63	100

Tablo 2’de görüldüğü gibi, toplam 30 üniversitede armoniye ilişkin lisansüstü çalışma yapılmıştır ve armoni alanında en çok lisansüstü çalışmanın yürütüldüğü üniversite %11,11’lik oranla Gazi Üniversitesi’dir. Dokuz Eylül Üniversitesi ve İstanbul Üniversitesi’nin %7,93’lük oranlarıyla ikinci sırada oldukları görülmektedir.

Tablo 3. Armoni Alanında Yazılmış Lisansüstü Tezlerin Yürütüldükleri Enstitülere Göre Dağılımları

Enstitü	Yüksek lisans	Doktora	Sanatta Yeterlik	Toplam
---------	---------------	---------	------------------	--------

	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%
Sosyal bilimler	21	33,33	5	7,93	2	3,17	28	44,44
Eğitim Bilimleri	16	25,39	8	12,69	-	-	24	28,09
Güzel Sanatlar	7	11,11	-	-	-	-	7	11,11
Fen Bilimleri	2	3,17	-	-	-	-	2	3,17
Enformatik	-	-	1	1,58	-	-	1	1,58
Lisansüstü Eğitim	1	1,58	-	-	-	-	1	1,58
Toplam	47	74,60	14	22,22	2	3,17	63	100

Tablo 3'te görüldüğü gibi, armoni alanında en çok tezin tamamlandığı enstitüler %44,44'lük oranla sosyal bilimler enstitüleridir. Bunu, %28,09'luk oranla eğitim bilimleri enstitülerinin takip ettiği görülmektedir. Tez türleri özelinde bakıldığında ise, yüksek lisans ve sanata yeterlik tezleri en çok sosyal bilimler enstitülerinde tamamlanırken, doktora tezleri en çok eğitim bilimleri enstitülerinde yürütülmüştür.

Tablo 4. Armoni Alanında Yazılmış Lisansüstü Tezlerin Konulara Göre Dağılımları

Konu	Yüksek Lisans		Doktora		Sanatta Yeterlik		Toplam	
	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%
Armoni eğitimi	14	22,22	6	9,52	-	-	20	31,74
Eser çözümleme	16	25,39	1	1,58	-	-	17	26,98
Düzenleme ve eşikleme	7	11,11	4	6,34	-	-	11	17,46
Armonik yaklaşım/anlayış	5	7,93	2	3,17	2	3,17	9	14,28
Tarihsel inceleme	3	4,76	-	-	-	-	3	4,76
Disiplinlerarası	2	3,17	1	1,58	-	-	3	4,76
Toplam	47	74,60	14	22,22	2	3,17	63	100

Tablo 4'te görüldüğü gibi, armoni alanında yazılmış lisansüstü tezlerin %31,74 oranında en çok armoni eğitimine ilişkin olduğu söylenebilir. Bunu sırayla, %26,98'lik dilimle eser çözümleme, %17,46'lık dilimle düzenleme ve eşikleme, %14,28'lik dilimle armonik yaklaşım konuları izlemiştir. %4,76'lık oranlarıyla alana ilişkin en az çalışılan konular tarihsel inceleme çalışmaları ve disiplinlerarası çalışmalar olmuştur. Tez türleri kapsamında bakıldığında ise yüksek lisans tezlerinin en çok eser çözümleme, doktora tezlerinin en çok

armoni eğitimi ve sanatta yeterlik tezlerinin armonik yaklaşımlar üzerine yapıldığı görülmektedir.

Tablo 5. Armoni Alanında Yazılmış Lisansüstü Tezlerin İzlenen Araştırma Yöntemlerine Göre Dağılımları

Araştırma Yöntemi	Yüksek Lisans		Doktora		Sanatta Yeterlik		Toplam	
	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%
Nitel	34	53,96	4	6,34	2	3,17	40	63,49
Nicel	8	12,69	5	7,93	-	-	13	20,63
Karma	5	7,93	5	7,93	-	-	10	15,87
Toplam	47	74,60	14	22,22	2	3,17	63	100

Tablo 5’te görüldüğü gibi, armoni alanında yapılmış tezler içinde nitel yöntemin izlendiği çalışmalar tüm tezlerin %63,49’luk ve oldukça büyük bir dilimini oluşturmaktadır. Nicel yöntemeye dayalı tezler %20,63’lük oranda, nitel ve nicel yöntemin karma olarak kullanıldığı çalışmalar ise %15,87’lik orandadır. Tez türleri özelinde bakıldığında yüksek lisans tez çalışmalarında en çok nitel yöntem kullanılmış, doktora tezleri içinde en çok nicel ve karma yöntem tercih edilmiştir. Sanatta yeterlik tezleri ise nitel yöntemeye dayalı olarak yürütülmüştür.

Tablo 6. Armoni Alanında Yazılmış Lisansüstü Tezlerin Kullanılan Veri Toplama Araç ve Yöntemlerine Göre Dağılımları

Araç	Yüksek Lisans		Doktora		Sanatta Yeterlik		Toplam	
	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%
<i>Nitel</i>								
Doküman İnceleme	34	44,73	5	6,57	2	2,63	41	53,94
Görüşme	5	6,57	4	5,26	-	-	9	11,84
<i>Nicel</i>								
Ölçek	6	7,89	4	5,26	-	-	10	13,15
Deney/uygulama	2	2,63	7	9,21	-	-	9	11,84
Anket	4	5,26	2	2,63	-	-	6	7,89
Test	-	-	1	1,31	-	-	1	1,31
Toplam	51	67,10	23	30,26	2	2,63	76	100

Veri toplama araçları kodlanırken, birden çok aracın kullanıldığı tezler olduğu göz önünde bulundurulmuş ve her araç ayrı ayrı kodlanmıştır. Yüzde oranları da bu toplam araç sayısı üzerinden hesaplanmıştır.

Tablo 6'da görüldüğü gibi, armoni alanında yazılan lisansüstü tezlerde veri toplama aracı olarak %53,94'lük bir oranda ve en çok dokümanlar kullanılmıştır. Ölçeklerin araç olarak %13,15 oranında kullanıldığı, görüşme yoluyla veri toplanan tezlerin %11,84'lük dilimi oluşturduğu ve deneysel uygulamaların da %11,84 oranında kullanıldığı, anket aracılığıyla veri toplanan tezlerin %7,89 oranında olduğu ve testlerin veri toplama aracı olarak %1,31'lik oranda kullanıldığı görülmektedir. Başarı testi kullanılarak veri toplanan tek tez, bir doktora tezidir. Genel çerçeveye bakıldığında, nitel veri toplama yöntemlerinin daha çok kullanıldığı söylenebilir. Tez türleri özelinde bakıldığında ise yüksek lisans ve sanatta yeterlik tezlerinde veri toplama aracı olarak en çok dokümanlar kullanılırken, doktora tezlerinde en çok başvuru araçları deneyler olmuştur.

Tablo 7. Armoni Alanında Yazılmış Lisansüstü Tezlerin Kullanılan Veri Analiz Yöntemlerine Göre Dağılımları

Analiz Yöntemi	Yüksek Lisans		Doktora		Sanatta Yeterlik		Toplam		
	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	
<i>Nitel</i>									
İlişkisel									
Korelasyon									
(Parametrik ve nonparametrik)	3	4,28	2	2,85	-	-	5	7,14	
Karşılaştırmalı									
Nonparametrik testler									
(Ki-kare, Wilcoxon, Mann-whitney U, Kruskal-Wallis)	6	8,57	8	11,42	-	-	14	20	
ANOVA	3	4,28	3	4,28	-	-	6	8,57	
T-testi	2	2,85	3	4,28	-	-	5	7,14	
<i>Nitel</i>									
Doküman Analizi	28	40	5	7,14	2	2,85	35	50	
İçerik Analizi	-	-	3	4,28	-	-	3	4,28	
Betimsel Analiz	1	1,42	1	1,42	-	-	2	2,85	
Toplam	43	61,42	25	35,71	2	2,85	70	100	

Yukarıdaki dağılımda birden fazla veri analiz yönteminin kullanıldığı araştırmalar için her bir unsur ayrıca kodlanmıştır. Yüzde oranları da bu toplam sayı üzerinden hesaplanmıştır. Yalnızca alanyazını taramayı ve kaynaklar üzerinden bilgi aktarımını amaçlamış araştırmalar, veri çözümleme aşamasını barındırmamaları nedeniyle bu tabloya dahil edilmemiştir.

Tablo 7’de görüldüğü gibi, nicel analiz yöntemleri içinde en çok, %20’lik oranla karşılaştırmalı analiz yöntemlerinden nonparametrik testler tercih edilmiştir. Nitel yöntemler içinde ise %50 oranında ve büyük çoğunlukla doküman analizi yapıldığı görülmektedir.

Armoni alanında yazılmış lisansüstü tezlerin sonuçlarına ilişkin bulgular

Özellikle eser çözümlemeyi odağına alan, belli bir kişi ya da döneme ilişkin armonik yaklaşımları, tarihsel bağlamları ortaya koymayı hedefleyen ya da kaynak incelemesine dayalı tezlerde sonuçtan çok sürece, akışa ve anlatıya odaklanma söz konusudur; bu nedenle belli bir bilimsel sonuç ortaya koyma amacı olmadığı söylenebilir. Detaylıca açıklamak gerekirse, belli bir eserin ya da eserlerin müzikal çözümlemesini amaçlayan bir çalışmada sonuç değil çözümleme aşaması, yani süreç öne çıkar. Diğer bir örnekle, yalnızca kaynak taraması/incelemesine dayanan, armonik bir yaklaşımı, sistemi, bireysel ya da dönemsel anlayışı incelemeyi amaçlayan çalışmalarda da belli bir sonuca ulaşmak değil, ulaşılan bilgileri derlemek ve aktarmak hedeflenmektedir. Bu nedenle bu alt problemde, sürece odaklanılmasına ek olarak, dikkat çekici, yönlendirici bulgulara ulaşılan yüksek lisans ve doktora düzeyindeki armoni tezlerin sonuçlarına kısaca yer verilmiştir.

Kurtuldu (1999), “Türkiye’deki Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümleri Müzik Eğitimi Anasanat Dallarında Armoni Eğitimi” başlıklı yüksek lisans tezinde, müzik eğitimi bölümü mezunlarının bir müzik parçasını basitçe eşliktendirme hedefini programların yeterince desteklemediği, armoni dersinin doğası düşünüldüğünde sınıf mevcutlarının fazla olduğu, farklı üniversitelerdeki öğretim elemanlarının kullandıkları terminolojinin bazı olumsuzluklar yarattığı ve kavram karmaşasına yol açtığı gibi sonuçlara ulaşmış, ortak bir sistem önerisinde bulunmuştur.

Bulur (2002), “Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümlerinden Armoni Eğitiminde Yaşanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri” başlıklı yüksek lisans tezinde, müzik öğretmeni adaylarının armoniye öğretmenlik mesleğinde nasıl kullanacaklarını bilmedikleri, armonik analizde kendilerini yetersiz gördükleri gibi sonuçlara ulaşmış, 3. sınıf öğrencilerinin, 4. sınıf öğrencilerine kıyasla daha rahat armonik analiz yapabileceklerini belirtmelerinin ise armoni dersinin dört yıla yayılmaması olmasından kaynaklandığı gibi bir yorum getirmiştir.

Vural’ın (2003), “Silahlı Kuvvetler Bando Okulları Komutanlığı Armoni Dersine Yönelik Meslek Dersi Öğretmenlerinin Görüşleri” başlıklı yüksek lisans tezinde, öğretmenlerin en fazla 10 kişilik sınıflarla, pratiğin ve eser analizinin yoğun olduğu bir müfredat beklentisinde oldukları, piyano ve diğer çalgılarda örneklemeler yapılması ve öğrenci çalışmalarının dönem sonu konserlerinde kuartetlerce seslendirilmesi gerektiğini düşündükleri gibi sonuçlara ulaşılmıştır.

Çakır (2005), “Müzik Öğretmenliği Programı Armoni Eğitiminde Başlangıç Kaynaklarının Analizi ve Değerlendirilmesi” başlıklı yüksek lisans tezinde, armoni müfredatındaki konulara yönelik ödevlerin en çok Lale Feridunoğlu, Nurhan Cangal ve Memduh Özdemir’in kitaplarında yer aldığını bulgulamış ancak bunların da yeterli olmadığı yorumunu getirmiştir.

Atalay (2007), “Diyatonik Olmayan Akorların Armoni Algısındaki Rolü” başlıklı doktora tezinde, müzik teorik ilişkilerin algısal olarak geçerli olup olmadığını çeşitli akor bağlantıları üzerinden incelemek üzere “akor hazırlama” yönteminden yararlanmış, napoliten akorunun ardından gelecek olan dominant akoruna hazır olunmasına ve ikincil dominant içeren akor yürüyüşlerinin arasındaki ilişkilerin algılanmasına ilişkin farklı niteliklerdeki katılımcılarla çalışmış ve etkinin gözlemlendiği ve gözlemlenmediği çeşitli sonuçlara ulaşmıştır.

Çevik (2007), “Armoni Eğitimi ile Piyano Çalma Becerileri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi” başlıklı doktora tezinde, armoni dersinde edinilen teorik bilgilerin piyano dersinde uygulandığında olumlu yönde bir etki görüldüğü, armoni dersi kazanımlarının piyano eserlerini kavrayış, yorumlayış ve algılayışta hızlandırıcı etkisi olduğu ve işitsel becerileri arttırdığı yönünde sonuçlara ulaşmıştır.

Tunç (2009), “Müzik Öğretmenliği Programı Anabilim Dallarında Uygulanan Armoni-Kontrpuan-Eşlik Derslerinde Piyanonun Kullanabilme Durumunun İncelenmesi” başlıklı yüksek lisans tezinde, araştırmaya katılan öğrencilerin yalın bir ezgiyi eşliklendirerek seslendirme, şifrelenmiş bir ezgiyi eşliklendirerek seslendirme, şifre ve örnek eşliği belirtilmiş bir ezgiyi eşliklendirerek seslendirme, dikey deşifre ve yatay deşifre yapabilme becerilerine ilişkin basit, orta ve ileri düzeydeki ezgilerde “tamamen”, “büyük ölçüde” ve “kısmen” nitelendirmeleriyle çeşitli sonuçlara ulaşmıştır.

Bağcı'nın (2009), “Eşlik Desteğinin Armoni ve Solfej Eğitimindeki Başarı Düzeyine Etkisi” başlıklı doktora tezinde, solfej derslerinde kullanılan parçaların fonksiyonlarının duyurulması ve armoni derslerinde şifreli bas çözümlenmeleri ve şan çokseslendirmelerinin eşlik desteğiyle duyurulmasıyla, derslerin çoksesli ve işitsel bir nitelik kazandığı gözlemlenmiş, dersteki başarı düzeyinde deney grubu lehine olumlu yönde anlamlı farklılık bulgulanmıştır.

Babacan (2009), “Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında Piyanoda Eşlik Dersi Sürecinde Caz Armonisinin Kullanılabilirliğinin Değerlendirilmesi” başlıklı doktora tezinde, eşlik dersi sürecinde verilen parçanın armonik çözümlenmesini yapabilme, eşliği doğru seslerle ve doğru tartımla çalabilme, uygun akor yerleştirebilme, doğru figürlendirebilme, eşgüdümlü çalabilme davranışlarında deney grubu lehine anlamlı farklar olduğu, araştırmaya katılan deney grubu öğrencilerinin, eşikleme dersinde caz armonisinin kullanımına yönelik olumlu düşünceye sahip oldukları ve çalışmanın öğrenciler için zevkli ve motive edici olduğu sonuçlarına ulaşmıştır.

Yalçın'ın (2011), “Gitar Uygulamalı Armoni Öğretiminin Öğrenci Bilgi ve Performans Düzeyine Etkisi” başlıklı doktora tezinde, armoni dersinde kullanılan örneklerin gitar partiyonunda verilmesi ve gitar dağarcığından seçilmesinin, akor bağlantılarının ve eşlik modellerinin gitarda uygulanarak seslendirilmesinin, gitar öğrencilerinin armoni ve eşikleme eğitimi kazanımlarına bilgi ve performans bakımından olumlu yönde katkıları

olduğu, Armoni-Kontrpuan-Eşlik dersini geleneksel haliyle piyano uygulamalı olarak öğrenen öğrencilere kıyasla gitar uygulamalı alan öğrencilerin bilgi erişiminde olumlu yönde anlamlı farklar olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Engür’ün (2011), “Müzik Kuramcılarımızın Kaynaklar Açısından Armoni Eğitime Katkılarının Değerlendirilmesi” başlıklı yüksek lisans tezinde, Türkiye’de armoni eğitiminde farklı kaynaklardan yararlanıldığı, kitapların sadece şifre yaklaşımları açısından bile eğitimi etkileyebilecek nitelikte olduğu, en sık başvuru kaynağın Nurhan Cangal, Nikolay Rimski-Korsakov, Zarife Bakihanova, Theodore Dubois ve Memduh Özdemir’in armoni kitapları olduğu belirlenmiş, armoni eğitiminde işleyiş, uygulama ve kaynak kullanımı konusunda farklı yerlerdeki öğretim elemanları arasındaki iletişimin az olduğu, öğretim elemanlarının kaynaklarda ödev, alıştırma ve çalma-söyleme çalışmalarına daha fazla yer verilmesi gerektiğini düşündükleri, kaynak kitaplarda diğer kaynaklardaki farklı bilgilere ve şifrelere değinilmesi gerektiğini belirttikleri gibi sonuçlara ulaşılmıştır.

Eroy’un (2014), “Türk Müziği Ezgilerinin Modern Armoniyle Düzenlenerek Piyano Eğitiminde Kullanılması” başlıklı doktora tezinde, modern armoni ile düzenlenen ve bestelenen Türk Müziği ezgilerinin kullanıldığı 12 haftalık öğretimin, öğrencilerin çalmadaki performanslarına etkisine bakıldığında 5 ezgide anlamlı farklılık bulunmuş, 4 ezgide anlamlı farklılık görülmemiştir.

Yaman’ın (2015), “Piyano ile Eşikleme Becerisinin Caz Müziği Armonisi ile Birlikte Geliştirilmesi Üzerine Aşamalı bir Çalışma Modeli Önerisi” başlıklı yüksek lisans tezinde, söz konusu uygulamayla eşlik yapılacak ezginin tonalitesini belirleyerek piyanoda dizisini çalma, eşlik yapılacak ezgiye I, IV, V yapısı ile akor belirleme, eşlik figürü belirleme, eşlik yapılacak ezgi için vekil akorları belirleme ve eşlik için belirlenen figürü vekil akorlar ile seslendirme becerilerinde pozitif yönde gelişme olduğu sonucuna varılmıştır.

Köksal (2015), “Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında Verilen Armoni Dersinin Kuramsal Müzik Dersleriyle Olan İlişkisi” başlıklı yüksek lisans tezinde, başarı puanları doğrultusunda dersler arasındaki korelasyona bakılmış, öğrencilerin farklı eğitim dönemlerinde edindikleri armoni dersi kazanımlarını Eşlik Çalma, Müzik Biçimleri, Türk Müziği Çokseslendirme ve Eğitim Müziği Besteleme dersleriyle ilişkilendirebildikleri yönünde sonuçlara ulaşılmıştır.

Engür’ün (2017), “Müzik Öğretmenliği Eğitiminin Kemal İlerici Armonisi Algısına Etkisi” başlıklı doktora tezinde “hazırlama etkisinden” yararlanılmış, hazırlayıcı olarak dinletilen uyarıcıların, ardından gelen Kemal İlerici armonisiyle ve hazırlayıcıyla ilişkili olan hedef akorların işlenmesini kolaylaştırdığı ve bu nedenle ilişkili bir hazırlayıcıdan sonra duyulan hedef akorla ilgili sorulara daha doğru ve hızlı cevaplar verildiği, bunun yanında bu armoni sisteminden doğrudan etkilenmemiş kişilerin de Türk müziği unsurlarından yararlanılarak oluşturulmuş bu sistemi Türk müziğiyle bağdaştırabildiği sonuçlarına varılmıştır.

Cengiz (2018), “Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Öğrencilerinin Armoni-Kontrpuan-Eşlik Dersine İlişkin Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi” başlıklı yüksek lisans tezinde, armoni dersinin önemli bir ders olarak görüldüğü ve armoni dersi kazanımlarının diğer derslerdeki başarıya da olumlu yönde etkisi olduğu, Armoni-

Kontrpuan-Eşlik dersine ilişkin öğrenci tutumlarının eğitim almakta oldukları üniversitelere göre anlamlı bir farklılık gösterdiği sonuçlarına ulaşmıştır.

Avşar (2018), “Kodály Yaklaşımına Göre Uygulanan Armoni Dersinin Başarıya, Tutuma ve Performansa Etkisi” başlıklı doktora tezinde, Kodály Yaklaşımı’na göre işlenen Armoni dersini alan deney grubu ile geleneksel yöntemle göre Armoni dersi alan kontrol grubu arasında, başarı, tutum ve performans boyutları bakımından deney grubu lehine anlamlı fark bulgulamıştır. Öğrenci görüşleri bakımından ise, “dersin katkısı ve kazanımları” boyutunda en çok deney grubundan olumlu bildirim verildiği sonucuna ulaşmıştır.

Odabaş (2018), “Müzik Öğretmenliği Adaylarının Armoni ve Piyano Dersi Başarılarının İlişkisi ve Armoni Dersi Başarılarının Piyanoda Deşifre Becerisine Etkisi” başlıklı yüksek lisans tezinde, çalışma grubundaki öğrencilerin armoni dersi ile piyano dersi başarıları arasında ve deşifre becerisi ile armoni ve piyano dersi başarıları arasında olumlu ilişkiler bulunduğu sonucuna ulaşmıştır.

Biçak’ın (2018), “Orkestra İçin *Solar Voyage* ile Müzik-Matematik İlişkisi Bağlamında Yeni Bir Armoni Kuramı” başlıklı yüksek lisans tezinde, araştırmacı tarafından geliştirilmekte olan ve açıklanan müzik-matematik ilişkisine dayalı yeni armoni kuramı, yine araştırmacı tarafından bestelenen *Solar Voyage* adlı orkestra eseri içerisinde örneklendirilerek incelenmiş ve bu kuramın matematikle olan ilişkisinden yola çıkılarak kuramın ilerleyen gelişim sürecinde araştırılabilecek pek çok yeni uygulama yönteminin ortaya çıkabileceğinden söz edilmiştir.

Altungül (2019), “Eğitim Fakülteleri Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında Piyano ve Armoni Derslerinin Eşlik Çalma Dersine Katkısı” başlıklı yüksek lisans tezinde, Eşlik Çalma derslerinde çeşitli eşlik figürlerine dayalı, piyano eseri tarzı eşikleme ve lied çalışmaların nadiren de olsa yapıldığı, eşlik yazma çalışmalarının nadiren de olsa yapıldığı, okul şarkılarına, var olan eşlik partileriyle ve harf şifreleme yöntemiyle öğrenciler tarafından daha kolay eşlik yapıldığı, armoni derslerindeki eser çözümlene çalışmalarında yapılan analizlerin ve okul şarkılarının çokseslendirme çalışmalarının eşlik çalma dersini desteklediği, piyano derslerinde çalışılan eserlerdeki eşlik figürlerinin incelenmesinin, eser analizlerinin ve deşifre çalışmalarının eşlik çalma dersine destek verdiği gibi sonuçlara ulaşmıştır.

Kalkandelen (2019), “Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Öğrencilerinin Armoni Dersine İlişkin Öz Değerlendirmeleri ve Tutumları” başlıklı yüksek lisans tezinde, katılımcıların armoni dersine ilişkin tutumlarının uygulanan ölçeğin genelinde çekimsel düzeyde olduğu, tüm sorular üzerinden yapılan karşılaştırmada bireysel çalgısına olan ilgisini “çok fazla” olarak nitelleyen öğrencilerin özdeğerlendirmelerinin daha olumlu olduğu sonuçlarına ulaşmıştır. “Armoni Dersine Yönelik Olumluluk ve Dersin Yararları” teması üzerine, piyanoya olan ilgisini “çok fazla” olarak nitelendiren öğrencilerin daha olumlu tutum belirttiği görülmüştür.

Önder (2019), “Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Öğrencilerinin Piyano ve Armoni Dersine Yönelik Tutumları ve Armoni Dersi Başarı Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Bakımından İncelenmesi” başlıklı yüksek lisans tezinde, katılımcı öğrencilerin piyano dersi ile armoni dersine yönelik tutumları arasında ve armoni dersine karşı tutumları ile armoni dersi başarı düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşmıştır. Yanı sıra, öğrencilerin

piyano dersine tutumları ile armoni-kontrpuan-eşlik dersindeki başarıları arasında anlamlı bir ilişki olmadığı da bulgulanmıştır.

Şimşek’in (2019), “Eğitim Müziği Dağarı Oluşturmada Klasik Müzik Eserlerinin Armonik Çözömlenmeleri ve Eşlik Modelleri” başlıklı doktora tezinde, örnekleme oluşturan 390 ortaokul öğrencisine 25 klasik müzik eserinin ana temaları dinletilmiş, bu eserler içinden en çok beğeni belirttikleri 10 ana tema belirlenmiş, bunlar üzerine Türkçe söz yazılarak çocuk şarkıları oluşturulmuş ve bu şarkılara sınıf içinde kullanılmak üzere basit düzeyde ve konserlerde seslendirmek üzere ileri seviyede ikişer piyano eşliği yazılmıştır.

Eyüboğlu (2022), “Uzaktan Eğitim ile Uyumlaştırılmış Armoni Dersinin Öğrenci Bilgi, Beceri ve Tutumlarına Etkisi” başlıklı doktora tezinde, dersin kullanıcı dostu bir öğrenme yönetim sistemi kullanılarak planlanması, derslerin kaydedilmesi yoluyla tekrar izlenebilmesi ve iletişim- etkileşim olanaklarının varlığıyla öğrenmenin kolaylaştığı ve başarıya ulaşıldığı sonucuna varmıştır. Diğer bir önemli etkenin de yüz yüze derslerdeki sınıf ortamında gerçekleşen dikkat dağınıklığı, odaklanamama ve tahtada yazılanları görememe gibi sorunların ortadan kalkması olduğu belirlenmiştir.

Şimşek (2022), “Müzik Öğretmenliği Programı Batı Müziği Teori ve Uygulaması ile Armoni ve Eşlikleme Derslerinin Yapılandırıcı Öğrenme Ortamları Bakımından İncelenmesi” başlıklı yüksek lisans tezinde, toplam puanlar üzerinden yaptığı değerlendirmede hem Batı Müziği Teori ve Uygulaması hem de Armoni ve Eşlikleme dersleri için öğrenme ortamının büyük oranda öğrenci merkezli olduğu, bunun öğrenciyi iş birlikli çalışmaya teşvik ettiği, gerçek yaşamla ilişki kurmaya yönelttiği, öğretim ve değerlendirmenin bir arada bulunduğu, farklı bakış açıları kazandırmaya dönük olduğu ve buradan hareketle yapılandırıcı öğrenme yaklaşımına yönelik ortamların oluşturduğu sonuçlarına ulaşmıştır.

Gülbaharlı’nın (2022), “Türkiye’deki Müzik Eğitiminde Kullanılan Armoni Sistemlerinin İncelenmesi” başlıklı yüksek lisans tezinde, ülkemizdeki okullarda genel olarak Fransız, Alman ve Rus armoni sistemlerinin yanında Amerika, İngiltere ve İtalya’da yazılmış armoni kitapları ve sistemlerinin de yaygınca kullanıldığı, sistemlerin genel olarak basamaksal ve işlevsel armoni olarak ikiye ayrılabilceği, iki sistem arasında armonik derece belirtimi, bas şifreleme yöntemleri, konu akış sırası, öğretim yaklaşımları, uygulama ve çözümleme yöntemleri açısından önemli farklılıklar taşıdığı, bu nedenle de farklı kurumlarda öğrenim gören öğrenciler için karmaşa ve belirsizlik oluşturduğu gibi sonuçlara ulaşmıştır.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Armoni alanında yapılmış lisansüstü tezleri sistematik olarak incelemeyi amaçlayan bu alan araştırmasında elde edilen bulgular doğrultusundaki sonuçlar üzerine tartışma ve öneriler yer almaktadır.

- a. Armoni alanında yazılmış, YÖK veritabanında kayıtlı, “armoni” anahtar kelimesi ile aranarak ulaşılabilen ve erişim izni açık olan toplam 63 lisansüstü tez bulunmaktadır. Bu tezlerin türlerine ilişkin bulgular incelendiğinde önemli bir çoğunluğunun (n=47) yüksek lisans tezi olduğu, bunu doktora tezlerinin (n=14) takip ettiği ve az sayıda da sanatta yeterlik tezi (n=2) yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Müzik alanındaki lisansüstü tezleri inceleyen çalışmalar içinde özellikle güncel olanlar incelendiğinde de (Öztutgan, 2020; Gürler, 2021; Yüksel ve Güçlü, 2021; Babacan, 2021; Soycan, 2021) benzer bir sonuç göze çarpmaktadır. Yüksek lisans, doktora ve sanatta yeterlik düzeyindeki lisansüstü programların farklı misyonları, uzmanlaşma alanları, üniversite bünyesindeki enstitülerin doktora gibi daha ileri seviyedeki bir programı açma olanakları, öğretim elemanı sayısı ve yeterliği, programların farklı eğitim süreleri gibi parametrelerin olmasının yanında, yüksek lisans kontenjanlarının daha fazla, doktora kontenjanlarının daha sınırlı sayıda olduğu bilinmektedir. Bu gerekçeler, alana ilişkin yüksek lisans tez çalışmalarının sayıca daha çok oluşunu açıklayabilir. Ancak, armoni konularına ilişkin alanyazının zenginleşebilmesi ve derinleşebilmesi için, eğitim süreleri ve belirli bir konuyu derinlemesine araştırma yönleri göz önüne alındığında doktora ve sanatta yeterlik seviyesinde daha fazla armoni odaklı çalışmanın yapılması beklenebilir.

- b. Armoni alanındaki tezlerin yürütüldükleri üniversite ve enstitülere ilişkin bulgular incelendiğinde, en çok lisansüstü çalışmanın Gazi Üniversitesinde (n=7) yürütüldüğü, ikinci sırada Dokuz Eylül Üniversitesi (n=5) ve İstanbul Üniversitesinin (n=5) olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu üç üniversitenin de köklü ve yoğun öğrenci kapasiteli üniversiteler olduğu bilinmektedir. Enstitü dağılımlarına göre ise tezlerin en çok sosyal bilimler enstitülerinde (n=28) ve ikinci olarak eğitim bilimleri enstitülerinde (n=24) yürütüldüğü saptanmıştır.

Üniversite dağılımına ilişkin sonuç, son yıllarda müzik alanında yapılan benzer çalışmalara bakıldığında, Babacan'ın (2021) piyano alanında, Soycan'ın (2021) flüt alanında, Öztutgan'ın (2020) gitar alanında, Ertek Babaç ve Köse'nin de (2018) koro alanındaki lisansüstü tezleri inceledikleri çalışmalarında ulaştıkları bulgularla tutarlılık göstermektedir. Enstitü dağılımına ilişkin sonuç doğrultusunda ise, pek çok üniversitede eğitim bilimleri enstitüleri açılmadan önce, lisansüstü eğitim çalışmalarının sosyal bilimler ve fen bilimleri enstitülerinde yürütüldüğünün bilindiği ve günümüze bakıldığında, müziğin eğitsel yönü dışında kalan çalışma alanlarına özgü en çok lisansüstü programın, sosyal bilimler ve güzel sanatlar enstitülerinde görüldüğü söylenebilir. Bu nedenlerle sosyal bilimler enstitülerinde daha fazla tez çalışmasının tamamlanmış olması beklendiktir.

- c. Armoni alanındaki tezlerin yıl dağılımına bakıldığında, ilk tezin 1989 yılında kayıtlı olduğu, kademeli bir artışın söz konusu olmadığı, dağılımda anlamlı bir düzen bulunmadığı, alana ilişkin en çok tezin 2019 yılında tamamlandığı (n=9), bunu ikinci sırada 2022 yılının takip ettiği (n=8) belirlenmiştir. 2007 yılına kadar ivmenin durgun olduğu, 2009 yılına kadar bu alanda hiç tez yazılmayan yılların da bulunduğu, 2009 yılı itibariyle ise her yıl en az 1 tezin tamamlandığı görülmüştür.
- d. Armoni alanındaki tezlerde konu seçimlerine bakıldığında, üzerine en çok araştırma yapılan konu alanının armoni eğitimi olduğu (n=20), ikinci sırada eser çözümleme tezlerinin yer aldığı (n=17), üçüncü sırada düzenleme ve eşliklemeye odaklanan tezlerin olduğu (n=11) ve dördüncü sırada armoni yaklaşımlarına ilişkin tezlerin yer aldığı (n=9) sonucuna ulaşılmıştır. Sayıca en az tezin tarihsel inceleme (n=3) alanında ve disiplinlerarası (n=3) konularda olduğu görülmüştür.

Tezlerin yürütüldüğü enstitülere ilişkin bulgulara atfen, doktora tezlerinin en çok eğitim bilimleri enstitülerinde tamamlandığı düşünüldüğünde, bu tezlerin konu alanlarının en çok

armoni eğitimine odaklanması olağandır. Armoni alanına ilişkin yüksek lisans tezlerinin ise ağırlıklı olarak sosyal bilimler enstitülerinde yürütülmesi nedeniyle eser çözümleme gibi daha teknik konulara yönelmelerinin beklendik olduğu söylenebilir.

- e. Armoni alanındaki tezlerde en çok nitel yöntemin izlendiği (n=40), ikinci sırada nicel yöntem izlenen tezlerin geldiği (n=13) ve üçüncü sırada karma yöntemin olduğu (n=10) saptanmıştır. Tez türlerine göre ise yüksek lisans ve sanatta yeterlik tezlerinde en çok nitel yöntemin, doktora tezlerinde ise en çok nicel ve karma yöntemin kullanıldığı görülmüştür.

Sonsel (2018) viyola alanında, Üstün (2020) üflemeli çalgılar alanında ve Babacan (2021) piyano alanında yaptıkları benzer çalışmalarda benzer sonuca ulaşmışlardır. Özevin, Uçal Canakay ve Beylik (2021), Dokuz Eylül Üniversitesi örneği üzerinden müzik öğretmenliği lisansüstü programını inceledikleri çalışmalarında da benzer bulgular elde etmişlerdir.

- f. Armoni alanındaki tezlerde veri toplama aracı olarak önemli bir çoğunlukta müzikal eserler, kaynak alan kitapları gibi dokümanların kullanıldığı, bunu sırasıyla görüşme, ölçek, deney, anket ve testlerin takip ettiği görülmüştür. Bazı çalışmalarda verilerin birden fazla araç yoluyla toplandığı saptanmıştır. Nicel ve nitel analiz yöntemlerinin kendi içindeki toplamlarına bakıldığında ise nitel analizin daha çok kullanıldığı sonucuna ulaşılmaktadır. Doküman yoluyla veri toplanan çalışmaların oranı ve birden fazla veri toplama yönteminin kullanıldığı tezlerin de olduğu göz önüne alındığında, bu durum beklendiktir. Tez türlerine göre ise yüksek lisans ve sanatta yeterlik tezlerinde veri toplama aracı olarak en çok dokümanların, doktora tezlerinde ise deneylerin kullanıldığı görülmüştür.

Genellenebilir bir yaklaşımla, yüksek lisans sürecinin belirlenen alanda uzmanlaşmayı içeren, görece daha sınırlı bir süre ve içerikte hazırlanan çalışmaları kapsadığı, doktora sürecinin ise seçilen konu üzerinde daha derinlemesine, daha uzun bir sürede yapılan detaylı incelemelere dayandığı düşüncesi, yüksek lisans tezlerinde daha çok dokümanların, doktora tezlerindeyse daha çok deneysel uygulamaların tercih edilmesine bir açıklama getirebilir. Ancak yine de, ağırlıklı olarak yüksek lisans tezlerinde olsa da genel olarak tüm lisansüstü kademelerde araç olarak kullanılan dokümanların ve dokümanları analiz etme yöntemlerinin niteliğini ve derinliğini, ulaşılan sonuçlar ve bu sonuçların genellenebilirliği üzerinden gözden geçirmekte yarar vardır. Bu çalışmaların bazılarında güvenilirlik ve geçerlik çabasına ağırlık verilmediği, bazı çalışmaların ise yalnızca kaynak taramaya ya da az sayıda alan uzmanıyla görüşmelere dayandığı belirlenmiştir.

- g. Armoni alanındaki tezlerde veri analiz yöntemi olarak en çok doküman analizi kullanıldığı, nicel yöntemlerden ise en çok parametrik olmayan testlerin tercih edildiği sonucuna ulaşılmıştır. Armoni alanında yazılmış lisansüstü tezlerin önemli bir çoğunluğunun eser inceleme üzerine kurgulandığı göz önüne alındığında, konu dağılımı ve veri analiz dağılımı bulguları arasında beklenen bir paralellik söz konusudur.
- h. Armoni alanında yazılmış tezlerin sonuçları incelendiğinde, dikkat çekici, yönlendirici ve tartışılabilir sonuçlara ulaşan tezlerin çok büyük çoğunlukla armoni eğitimi konu alanı kapsamında yazıldığı görülmüştür.

Sonuçlar doğrultusunda, araştırmacılar ve uygulayıcılar için getirilen öneriler řu şekildedir:

Armoni biliminin müziğin temel unsurlarından oluşu ve matematiksel bağıntıları göz önünde bulundurulduğunda, armoninin eser inceleme gibi teknik konularda olduğu kadar eğitim alanındaki kullanımını, armoni öğretimindeki yöntem ve yaklaşımları, farklı armoni sistemleri arasındaki ilişiksel ve karşılaştırmalı incelemeleri, armoni bilgisine ve öğrenimine yönelik uygulamalı ve deneysel çabaları odağına alan çalışmalara ağırlık verilmesi önerilebilir. Disiplinlerarası çalışmaların artması armoniye ve armoninin kullanım alanına ilişkin çok yönlü bir bakış açısı ve anlam getirilebilir. Yöntemsel açıdan bakıldığında, deneysel ve deneysel olmayan nicel yaklaşımların izlendiğı armoni çalışmaları çoğaltılabilir ve bu sayede daha fazla ilişiksel incelemeye, karşılaştırmalı analiz sonuçlarına ulaşılabilir. Konu seçiminde 21. yüzyıl becerileri ve teknolojinin gelişimi de göz önünde bulundurulabilir. Araştırma konularının çeşitlenmesi, bu bilim ve sanat alanına ilişkin alanyazını da zenginleştirecektir.

Tez incelemelerinde, bazı yazarların yöntem bölümü, araştırmanın deseni, veri toplama ve analiz yöntemi tanımlamaları arasında tutarsızlıklar belirlenmiştir. Nicel yaklaşımla yürütölmüş bazı tezlerin yönteminin nitel olarak tanımlandığı, nitel yöntemin izlendiğı bazı çalışmalarda ise nicel araştırma modellerine ait tanımlamalar kullanıldığı görölmüştür. Karşılaşılan bu yöntemsel kavram yanlışlarından yola çıkarak, bilimsel araştırma yöntem ve tekniklerine ilişkin lisansüstü öğrencilerin daha donanımlı olması için, özellikle “müzik alanında araştırma yöntemleri” içerikli eğitim planlamaları yapılması önerilebilir.

1989- 2022 yılları arasındaki Türkiye’de yazılmış armoni alanındaki lisansüstü tezlerle sınırlı olan bu araştırmanın içeriğı ve sınırları genişletilip geliştirilerek belirli aralıklarla yinelenen araştırmalar yapılabilir. Farklı ölkelerde yazılmış tezlerle, Türkiye’de yazılmış tezlerin karşılaştırmalı bir analizi yapılabilir. Tezler dışında armoni alanında yazılmış bilimsel makaleler de incelenip çözümlenebilir.

Kaynakça

- Akıncı, M. ř. (2018). Ses Eğitimi Alanında Yazılmış Tezlerin Konu Yönelimi, Problem, Amaç, Sonuç ve Öneriler Bakımından Genel Boyutta İncelenmesi. *Journal of Social And Humanities Sciences Research*, 5 (27), 2804-2815.
- Aksoy, R. N. & Göklen, A. (2022). Türkiye’de Müzik Eğitimi ve Psikoloji Ortak Alanında Yazılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi: Bir İçerik Analizi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 21 (83), 1305-1323. DOI: [10.17755/esosder.1079439](https://doi.org/10.17755/esosder.1079439)
- Aydınlı Gürler, D. (2021). Müzik Öğretmenliğı Alanında Yapılan Araştırmalar Üzerine bir İnceleme. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 20 (80), 1858-1880. DOI: [10.17755/esosder.870215](https://doi.org/10.17755/esosder.870215)
- Babacan, E. (2021). Türkiye’de Piyano ile İlgili Yapılan Lisansüstü Araştırmaların İçerik Analizi: (1995-2017). *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 23 (3), 1159-1191. DOI: [10.32709/akusosbil.869110](https://doi.org/10.32709/akusosbil.869110)

- Birel, A. S. & Qader, H. M. (2017). Türkiye’de Kontrbas Konusunda Yazılmış Lisansüstü Tezler Üzerine Durum Tespiti. *Van Yüzyüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14 (1), 1416-1439. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/yyuefd/issue/28496/360297>
- Bowen, G. (2009). Document Analysis as a Qualitative Research Method. *Qualitative Research Journal*, 9, 27-40. DOI: 10.3316/QRJ0902027.
- Can, Ü. K. ve Akbal, B. (2021). Türkiye’de Müzik Performans Kaygısı Üzerine Yapılmış Lisansüstü Çalışmaların İncelenmesi. *Journal of Turkish Studies*, 16 (1), s. 85-101. DOI: [10.7827/TurkishStudies.46795](https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.46795)
- Can, Ü. K. ve Güneç, B. C. (2019). Türkiye’de Gitar Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi. A. Döngör ve H. Yıldız (Ed.), *Eğitim Bilimlerinde Akademik Çalışmalar* içinde (s. 132-170) Karadağ: İvpe.
- Delikara, A. (2019). Türkiye’de Müzik Teknolojileri Alanında Yapılmış Lisansüstü Tezler. *EKEV Akademi Dergisi*, 0 (79), 1-16. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/sosekev/issue/72083/1158856>
- Evrekli, E., İnel, D, Deniz, H. ve Balım, G. A. (2011). Fen Eğitimi Alanındaki Lisansüstü Tezlerdeki Yöntemsel ve İstatistiksel Sorunlar. *İlköğretim Online*, 10 (1), 206-218. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ilkonline/issue/8593/106858>
- Falkingham, L. T., & Reeves, R. (1998). Context analysis- a technique for analysing research in a field, applied to literature on the management of R and D at the section level. *Scientometrics*, 42(2), 97-120. DOI: 10.1007/BF02458351
- Geboloğlu, B. (2019). Türkiye’de Klasik Türk Müziği Bestecileri ile İlgili Yapılmış Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi. *İdil Sanat Dergisi*, 65, s. 19-30. DOI: 10.7816/idil-09-65-03
- Gençel Ataman, Ö. (2019). Müzik Öğretmenliği Bilim Dallarında Yapılan Flüt ile İlgili Lisansüstü Tezlerde Araştırma Eğilimleri. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22 (41), 113-132. DOI: [10.31795/baunsobed.581255](https://doi.org/10.31795/baunsobed.581255)
- Göktaş, Y., Küçük, S., Aydemir, M., Telli, E., Arpacık, Ö., Yıldırım, G., ve Reisoğlu, G. (2012). Educational technology research trends in Turkey: a content analysis of the 2000-2009 decade. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 12(1), 191-196.
- Howell, G. (2018). Harmony. *Music and Art in Action*, 6 (2), 45-58.
- İbret, B. Ü. ve Yılmaz, O. (2019). Sosyal Bilgilerde Çevre Eğitimi: Lisansüstü Çalışmalara Ait Bir İnceleme. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 9 (2) , 431-449.
- İlerici, K. (1974). *İş Halinde Üçlü Sistem Armoni*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Karaman, S. ve Bakırcı, F. (2010). Türkiye’de Lisansüstü Eğitim: Sorunlar ve Çözüm Önerileri. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 5 (2), 94-114. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/gopsbad/issue/48557/616554>
- Kıral, B. (2020). Nitel bir Veri Analizi Yöntemi Olarak Doküman Analizi . *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8 (15), 170-189. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/susbid/issue/54983/727462>

- Krippendorff, K. (2004). Reliability in Content Analysis. *Human Communication Research*, 30 (3), 411-433.
- Labuschagne, A. (2003). Qualitative Research - Airy Fairy or Fundamental? *The Qualitative Report*, 8, 100-103. DOI: 10.46743/2160-3715/2003.1901.
- Lee, M. H., Wu, Y. T., & Tsai, C. C. (2009). Research trends in science education from 2003 to 2007: A content analysis of publications in selected journals. *International Journal of Science Education*, 31(15), 1999- 2020. DOI:[10.1080/09500690802314876](https://doi.org/10.1080/09500690802314876)
- Miles, M. B. & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative Data Analysis*. USA: SAGE Publications.
- Orhan, U. G. & Öztosun Çaydere, Ö. (2021). Türkiye'de Uzaktan Eğitimde Müzik Alanında Yapılmış Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi. *Online Journal of Music Sciences*, 6 (1), 101-117. DOI: [10.31811/ojomus.933928](https://doi.org/10.31811/ojomus.933928)
- Özevin B., Uçal Canakay E., & Beylik Ç., (2021). Müzik öğretmenliği ve lisansüstü eğitim: Dokuz Eylül Üniversitesi örneği. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi/Journal of Higher Education and Science*, 11(3), 516-526. DOI: 10.5961/jhes.2021.471
- Öztutgan, Z. (2016). Türkiye'de Gitar Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin Analizi ve Değerlendirilmesi. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13 (1), 684-708. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/yyuefd/issue/25853/272565>
- Sevgi, A. (2005). Müzik Öğretmenliği Mesleği Gereklere Doğrultusunda Bir Armoni Eğitimi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25 (1), 199-211. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/gefad/issue/6757/90876>
- Sonsel, Ö. B. (2018). Türkiye'de Viyola Alanında Yazılmış Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (47), 340-359. DOI: [10.21764/maeuefd.403244](https://doi.org/10.21764/maeuefd.403244)
- Soycan, M. (2021). Türkiye'de 2010-2020 Yılları Arasında Yapılan Flüt Konulu Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi: İçerik Analizi . *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 41 (3), 2153-2187. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/gefad/issue/67470/897852>
- Şen, E. (2021). Türkiye'deki Üniversitelerin Müzik Alanı Dışındaki Programlarında Yapılmış Müzik ile İlişkili Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi. Ç. Adar ve F. Yıldız (Ed.), 11. *Uluslararası Hisarlı Ahmet Sempozyumu Bildiriler Kitabı* içinde (s. 173-187). 11. Uluslararası Hisarlı Ahmet Sempozyumunda sunulan bildiri. Ankara: İzge Basın Yayın.
- Üstün, H. (2020). Türkiye'de Üflemeli Çalgılar Alanında Yazılmış Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi. *Balkan Müzik ve Sanat Dergisi*, 2 (1), 26-41. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/bmsd/issue/54328/710428>
- Wach, E. & Ward, R. (2013). *Learning about qualitative document analysis*. <https://opendocs.ids.ac.uk/opendocs/bitstream/handle/20.500.12413/2989/PP%20InBrief%2013%20QDA%20FINAL2.pdf?sequence=4>. 20.01.23 tarihinde indirilmiştir.
- Whitney, J. (1980). *Digital Harmony: On the Complementarity of Music and Visual Art*. New Hampshire: Byte Books.

- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2021). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. (12. baskı) Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yi, L. & Goldsmith, J. (2007). Automatic Generation of Four-part Harmony. In K.B. Laskey, S. M. Mahoney & J. Goldsmith (Eds.), *Proceedings of the Fifth UAI Conference on Bayesian Modeling Applications Workshop* (s. 81-86).
- Yüksel, T. ve Güçlü, O. (2021). Türkiye’de Klarinet Alanı ile İlgili Yazılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi. *Sahne ve Müzik Eğitim-Araştırma e-Dergisi*, (12), 60-83. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/smead/issue/60101/870602>